

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ՄԻԼԻՅԷ ԲՕԼԻԹ ԻՔԻՑԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷՅԷ

ՄԻԻԹԱԱԼԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՆՈՒՄԵՐՈ 306 ԲԵՐԵՏԻՄՊԷ

ԻՎԵԻՆՃԻԻ ՍԷՆԷ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 9 1872

Սէտայը Հաղորդէ շիմոխիք հաթթատա իւշ տէֆա եանի Սալը, Բէնչէնպիզ վէ ճումասա էրթէսի կիւնէրի քէպիր նիւսիէ իլէ նէշը օլունաւագ : Ղաղէթանըն Ապոնաթը Սէնէվի 6 . Ալթը այլըղը 3 պուշուգ վէ իւշ այլըղը 2 մէնիտլիէ վէ պէհէր նիւսիէսի 40 փարա տըր : Թաշրալար իշին բօթա իւնրէթի գամմ օլունուր : Ապոնաթըն Թարիխի պէհէր այլըն պիրինտէն եաթօտ օն պէշինտէն իթիպուր օլունաւագ տըր : Ղաղէթայա տէրճ օլունաւագ ըշին կէտնէրիլէնէք էվրագ վէ մէքեաթիպ Ղալաթատա Էրմէնի Քիլիսիսի սօգաղընտա Ն . 19 իլէ մուրագգամ Սէտայը Հաղորդէթ մաթպատաղնա իրսալ օ . Լունուր : Իլանաթըն պէհէր սըրտալ իլք տէֆա 100 փարա , իքինճի տէֆա 60 փարա տըր : Ուզուն նէշըլյաթ իշին այլընա ըաղարըղ օլունուր :

ԱՍԻԹԱՆԷ 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ԱՍԻԱՆԸՆ ՀԱԼԻ

Էրորա ուլույոր . Բուսիա իսթիլայը ալէմ էսպապընը Ս. լի մէլաի իւնտա իհասար իտիւպ տուրույոր :

Բարիս մուսհիտէսինին Գարա տէնիղ հագգընտա օլան դուլուտը լաղվ օլունալը Բրէնս Կորչագօֆուն Շարգ մէսլէսի հագգընտա կէօսթէրմէք իսթէտիլի իթիտալէ պաղըպ տա Բուսիանըն մաթլուպունու Գա . րա տէնիղ սէրպէսթիլի իլէ խիթամպուլ . մուշ աոտ իթմէք նէ պէօլիւք սատէտիլ . իք տիր : Բուսիանըն իքի եիւղ սէնէ . տէն պէրու Էրորատա նէ դատար մէսէ . լէ զուհուր իթտի իսէ ճիւմլէսինէ դարըշ . մասը վէ միլքինի զըլըճ դուվլէթի իլէ ի . քի իւշ գաթ թէվլի իթմէսի Գարա տէ . նիլտէ տօնանմա պուլունաուրմագ իշին մի իտի :

Գըրըմ մուհարէպէսինի , Բարիղ մուս . հիտէսինին Թաաթիլինի Թալէպ իտէր քի . մի քիւլատ իլլէտի :

Մահուտ վասիլէթնամէ հէր քէսին փինչաղարընտա տէյիլմի տիր , գուտէթիլ պիր միւթթէֆիք պուլամատըղ իշին Է . րորանըն Թագսիմինէ վէ ընհինկղարընտա տայիմա Թօփ վէ Թիւֆէնք եըղընթըն . տան եափըլըն պալգանլարա Թէսատիւֆ իտէկէլտիլի իշին Սթամպուլուն զապթը . նա միւթթէտիր օլամայաճաղընը աղնայըպ տա շիմաի ճիհանկիրլիք Թասափլուրունուն իճրաաթընա Սսիանըն վիւսաթընտան վէ Հինու Թարաֆլէրինտէն պիր եօլ պիւլմա . զա մէշղուլ օլտուղունու աղնամագ քէք ուզուն միւթալալարըմը Թէվաղուֆ իտէր :

Բուսիա հիւքիւմէթի տէսթը Գըպ . չագտան եիրմիշըր օթուղար պին աքէր կէշիւմէք կիպի պիր չօգ մէսարիֆ վէ Թէք .

լիֆաթը նիշին իհթիլար իտէյոր : Աճապա Լէհիլլէրին իսանլարընը օգուճաղտան մէն իտէն պու խայրիսա հիւքիւմէթ , պաղը ինկիլիզ զաղէթալարընըն զանըն կիպի Ա . սիա օրթալարընա ագապը սաթվէթինին գանատը իլէ մաարիֆէթ վէ մէտէնիլլէթ մի թաշըյոր . եօզսա մաամուլաթընը եալընըղ Բէթրապուրկտաքի սէֆահէթլէրին օնտա պիրինէ քիֆայէթ էթտիրէմէյէն պիր միւ . թէմէթտին միլլէթ Թիճարէթինէ տիւնեա . նըն օ պիր Թէրաֆընտա մուհարրիճ մի ա . րայոր :

Գաղաքլարըն սիւնկիւսիւ թա աֆղա . նիսթան հուտուտինտէ կէօրիւնիւպ տու . րուր իքէն ինկիլիզ , Հինտիսթանըն մու . հաֆաղապը իշին հանկը գուվլէթինէ կիւ . վէնիլյոր : Տօլրուտան տօղրույա վէ եա պիլ . վասէթա զիլլի հիւքիւմէստէ պուլունան եիւզ պու գատար միլլին Հինտ հագգըն . տա մը : Էկէր էօյլէ իսէ պու զաֆլէթ ինկիլթէրրանըն միւսէլլէմը ալէմի օլան իհթիլաթքեարըղընա եաղընաղ : Իսթիհ . սալը սէրվէթ իշին օրալարա աթըլըպ կի . տէն զատէկեանըն զուլու վէ Թիճարէթ հըրս վէ Թամահը Հինտիլլէրի օ տէրէճէ . տէ ճանընտան պիլզար իթմիշ տիր քի ին . կիլիլլէր իլէ Բուսիա տէյիլ սէպաա մու . հարէպէյէ պաշլարսա եինէ խասիմ Թարա . ֆընտա պուլունաճաղլարընա հիշ շիւպհէ եօգ տուր :

Տահա օն պէշ սէնէ օլտու օլմատը քի պիր գաշ պաղըր ֆիշէնք իշին օրալարտա տէօրթ պէշ եիւզ պին քիշի սիւհաա սա . րըլար , Հինտին ինկիլիլլէր հագգընտա օ . րան Թէմաիլաթը կէօսթէրմէյի պու իպրէթ էվլէրմէշմի :

Բուսիա կիթտիլի եէրլէրին իսեան վէ էյրաֆընը պիր մէմլէքէթ խանըղընա վէ եա պիր գօճա օրտու ըիյասէթինէ Թային

իտէյոր , ինկիլթէրրա իսէ էլինտէ պուլու . նան մահալլէրտէ նէ գատար խանէտան վար իսէ ճիւմլէսինի միլքը մէվրուսինտէն մահրում իթմէք իլէ ուղոաշըյոր : Թու . Թալըմ քի Հինտիլլէր ինկիլթէրրայա Թա . րաֆտար օլմաշ , օրալար հալգընըն էֆրէ . նիշտէն պէրու շըմալտան կէլէն պիր հիւ . ճիւմիւ տէֆ իտէպիլտիլի վարմը տըր :

Նատիր Շահըն սէքսէն պին Աճէմ . տէն միւրէքքէպ պիր օրտուսունա գարըն տուրամայան պիր մէմլէքէթ , Բուսիանըն Թիւրք վէ Թաթարտան ճէմ իտէճէյի միւ . եօնլարճա դահրամանէ մուգալլէմէթ ի . տէպիլմէք իհթիմալի վարմը տըր :

Էրորա վէ Ասիատա նէ գատար գալմ . վար իսէ եիւզտէ տօգսանընըն զուհուրի Վըքչաք վէ Թաթար վէ Թիւրք վէ Նաճըն արաղիլի ֆէսիհէսինտէ գաշ միլլիօն աոէմ պուլունուր :

Մուխաթարա եալընըղ ինկիլթէրրա . յա այիտ տէյիլ . Բուսիանըն միլքի Էրու . րանըն իւշիւ տէօրտիւ գատար ճէսամէթ քէսպ իթմէք վէ Թէպաաթը Էրորալըլա . րըն պիր պուշուղու իքիսի գատար չօղալ . մագ իւղրէ տիր : Էօյլէ պիր միւթէզալիպ հիւքիւմէթ մուհիլթը շըմալտէն մուհիլթը ճէնուպիլլէ գատար սարգըպ տա պիւթիւն ճիհան մէտէնիլլէթի գուճաղալարտան վէ Չինի պիր ուֆագ տարպը իլէ Թահթը էսարէթէ ալտըղտան սօնրա փէնչէսինտէն Էրորանըն իսթիլալընը քիմլէր գուրթա . րապիլլէճէք : Մէմալիքը միւթէմէտինէ Թի . ճարէթինին լարպ իմանլարընտան իքի միլ խարիճէ չըգմասընա քիմ սէր իմքեան պու . րաճագ : Էֆքեարը պէշէրէ պիւթիւն մէ . քիւնաթը իհաթէ իտէճէք գատար վիւ . սաաթ վէրմէքտէ օլան տարիւլֆիւնունլա . րը Գաղաքլարա գըլլա օլմագտան քիմլէր մուհաֆաղա իտէճէք . շիմաի Բուսիա միւ . քինի սաթըն ալմաղա միւթթէտիր կէօրիւ .

նէն պանդալարն ասի պիրէր քէօշէ սար-
րաֆը հալինտէ գալմամարնա քիմէր չա-
րէսազ օլաճագ : Ինթիմալ քի շու միւլհա-
ղաթըմը խայալաթէ համը օլունուր : Էվ-
վէթ պիր պէլա նէ գատար միւթէհագ-
դըղ իւլվուգու օլա եինէ պիր տէրէճէյէ
գատար վէհէմիյաթտան աստ իթմէք նէ
գաիսը պէշէրիյէ միւթէղայաթընտան տըր
մէսէլա հէր քէս վէֆաթընը այնէլազըն
պիրիտէ եինէ վիճտանը ինանմագ իսթէ-
մէղ, ֆագաթ գաղալը միւրէմ կէլիւ չա-
թարսա օ զէման աղնալըլը քի խայալաթ
սայըլան շէյլէր նէ աղըր հաքիքէթլէր ի-
միշ, ֆագաթ տէրիղաքի նէտամէթտէ
ճէպը մաֆաթ իգթիտարը մէֆգուլթ տուր :

Բօմա իմքէրաթօրլուղու զէյրի զէմինէ
կէշիւրէն գապայիլը վահիյէ Վալի նէհրի-
նի կէշմէյէ պաշլաաղըր զէման Բօմալըլարտա
տէվլէթլէրինն անէր եիւղիւնտէն խարապ
օլաճաղընա տայիր իշիթտիքլէրի ըիվայէ-
թի վէհէմիյաթտան աստ իթմէթիլէրմի :
Մէտէնիյէթը արապի համիլէրինն խուն
շահատէթինէ զարք իտէն թաթարլար
Հէվարիլմ իւղէրինէ եէօրիւտիլի վագըթ
Պաղտատ հիւքիւմէթի քէնտի զէվալընը
տիւշիւմէք նէրէտէ գալըր : պէլայը եալը-
նըղ անէրէ միւնհասըր զանն իտիւպ տէ
ատէթա իլանը մէսէրրէթ իյլէտիմ :

Պու թէճրիւպլէր մէյտանտա իքէն
պիր դաշ պին ելլ սօնրա թիւքէնմէսին-
տէն գօրգուլան քէօմիւր մատէնլէրի իշին
շիմտիտէն չարէ թէհարրի իտէճէք գա-
տար ինթիմաթ կէօթէրմէքտէ օլան միլէ-
լը միւթէմէտտինէ կէօնիւլէրինէ հէվալէ
օլունաճագ շիմիլը թաղիլպ վէ պօղաղա-
րընա կէշիլիլէճէք զէնճիլը էսարէթ կէօղ-
լէրի էօնիւնտէ տէօրիւլիւպ տուրուր իքէն
նէ զէմանէ գատար սէյիլըճիլքիտէճէքլէր :

Պիր տէվլէթ Էւրոբատա միւրէնէ իքի
գարիյէ իլալէ իթմէք իսթէսէ մուվաղէ-
նէի տուէլիյէի մուհաֆաղալը գըյամէթլէր

ՍԵՏԱՀԵԹՆԱՄԷԻ Զ Ա Պ Է Շ Ի Ս Թ Ա Ն

(303 Ինչի Զուգորդան պէլի)

Ֆէրտաթը կիւնիւ Ոլըրա պէլտէսինին
միւտիլինէ շիքէայէթէ կիտիպ, օլան շէյ-
լէրին հէպսինի նագլ իթտիմ, վէ պիր
բիսգոպոսու թաշլամագ քիլիսէյի թաշլա-
մագ օլտուղունու վէ պու ճիւնհա էյէրքի
մէզէնպ տիվանընտա մուհաքէմէ վէ հիւքիմ
օլունաճագ օլա, զայլէթ աղըր պիր ճիւն-
հա օլտուղունու իսպար իյլէտիմ : Պունու
իւղէրինէ միւտիլի մէղքիւրիւն էմրի իւղէ-
րինէ տէրագապ պիր աղըր մէյտանա քէնտի-
լէրինն ուսուլինէ կէօրէ իքի եիւղ գա-
տար ահալի թէհաշիւտ իյլէտի նիշին քի
պիր մուհաքէմէյէ հաղըր պուլունմագ
հէր քէսին եէտը սէրպէսթիլէթինտէ
տիր : Պլութտապրու մահալը մէզպուրէ
իհար օլունտու, վէ պիղ խատէմէլէրիմիլ-
տէն պիրինի թարաֆըմըլտան վէքիլ նասպ
իյլէտիք : Իքի թարաֆը տալիս սէյլէթ-
տիքտէն սօնրա միւտիլ օլան զաթ պիլիմ

գօիուպ տուրուր իքէն, Բուսիանըն Ասիա-
յը պիւթիւն պիւթիւն թահթը իսթիլայէ
ալըրճաթընա իսթիար իթտիլի թէճալու-
ղաթտան մուվաղէնէյի ալէմէ թէրէտուպ
իտէճէք հալլէր իշիւն նէ վագըթա գա-
տար սէս չըգարըլմայաճագ, պարէ պիր
րէսմի թէշէպպիւս օլունմագ իսթէնիլմէ-
յօր : Բուսիա աթէշիին գարչուսունտա
պուլունան ագվամէ պիր գաշ մուալիմ վէ
պիրաղ սիւհա կէօնտէրմէք տէ եօգ մու
տուր, Ասիա օրթալարընտա Բուսիանըն
թէճալուղաթընա պիր սէրտ հասըլ իթ-
մէք Ձինտէ պիր գաշ խրիսթիան բէյտա
իթմէք իշին օրտուլարը միսիօնար կէօնտէր-
մէք գատար տաֆէտաքեարըլա տէյմէզմի :

Գրըրմըն, Լէհիսթանըն, Ձէրքէշիս-
թանըն զապթ օլունտուղունա վագթըլա
էհէմիլիյէթ վէրմէյէն տէվլէթլէր աճապա
օ իհմալլէրինտէն շիմտի խօշնուտ մու
տուրլար : Շիմտի Պուխարտա խիլվատա
պու գատար եէրլէրին իսթիլա կէօրտիւ-
յիւնիւ մասալ կիպի տիյնէյէն հիւքիւմէթ-
լէր աճապա պունտան էլլի ալթմիլ սէնէ
սօնրա պու գայտսըղըլարտան մէմնուն
մու գալաճագ տըրլար :

Ձանն օլունուր մու քի պիր քէրրէ
Ասիայը շարգի, Բուսիա կիպի պիր միւ-
թէղալիպ տէվլէթին զիլը խտարէսինէ
տիւշէրէք թաալիմաթը հարպիլիյէ ալըշ-
տըղտան սօնրա էկէր իսթիւնտէ եաթար
վէ զըսըրաղընը սիւտիւնէ գանաթ ի-
տէր միլիօն միլիօն ճէնկիւպլէրտէն միւս
րէքքէպ օլմագ իւղըք չըգարաճաղը օր-
տուլարա Էվրոբանըն գուվլէթի մուգալէ-
մէթ իտէպիլին, Հաթըրլարա կէլիւ մի
քի Հինտ վէ Ձին խաղիւնէլէրի պիւթիւն
Ասիայը սիւհալանտըրապիլէճէք գատար
բարա վէրմէյէ միւթէթիր օլմասըն, Հա-
յըֆ պու գատար զաֆլէթէ, եաղըր ճի-
հան մէտէնիյէթէ :

Մ. Պ.

հագգըր օլտուղունուղու աղնատը իսէ տէ,
բիսգոպոսուն տէյիւլտիւլինէ շահիտ լա-
ղըմ կէլտիլինի ըսրար իտէր իտի :

Պիր էյամ շաշըրտըր, լաքին սօնրա
ճէսարէթէ կէլիպ ճէվապ վէրտիմ, էֆէն-
տիմ պու էճնէպի մէմալիքտէ պիղէ քիմ
շահատէթ իտէր, պիլիմ շահիտիմիլ ձէ-
նապը Հագգ քէնտիսի տիր քի հէր շէյի
կէօրիւր վէ պիրիլ պունըրըն թաշլատը-
ղը : Սէօղիւմ հէնուղ աղըրմտա իքէն,
Թէֆտէրանըն պիրի, քի քէնտի ինտիլէրին-
տէ օգուլուն վէ գպիր մագամընտա տըր,
նակէհան ալաղա գալըրագ, շէյլէ սէյ-
լէտի, « Հագգանիյէթին իհմամաթը իլէ
իշպու տիվանտա ոէյլէյէճէլիմ մէգալաթը
քէմալը հիւլ իլէ իսթիւմ պուլունմա-
նըղը նիյալ իտէրիմ » : Պէն պու պէյաղ
ատամլարը թանըմամ, վէ միւլագաթ
իշին տալիս եանլարընա տա կիթմէմի-
շիմ, լաքին վուգուի հալին իպտիտա-
սընտան պիր սէպէպ իլէ օրատա հաղըր
օլտուղում հալտէ, իսթիլար բիոգոպոսուն
թաշ իլէ տարապ օլունտուղունու կէօղէրիմ
իլէ կէօրտիւլիւմ իշին շէհատէթ իտէրիմ

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

1688 Եւէֆէր 1815 Եւէյ Էլտիլէֆէ Դէլի
Ինքիլեթ Դուսլեթլէրի :

Վագթըլա Ինկիլթէրա մուաղլամ
տէվլէթլէր սըրաթընտա պուլունտուղու
հալտէ միլլէթը միւթէլիֆէ միանէլէրին-
տէ զուհուր իտէն մէսէլէլէրտէ քէնտու-
սինին միւտալիլէսի օլմատըրճա թէսվի-
յէսինէ միւսատաթ իթմէղ իտի : Օ զէման-
տէ կէրէք քէնտի նէֆէրաթընը վէ կէրէք
ագճէսինի ապա էսիրիլէմէղ իտի, հաթթա օլ
տէվիլըլէրտէ պու կիւն քի պիր քէն-
տէրինէ պիր միլիար սարֆ իթմէք քէնտուսինէ
տահա էսիլ իտի : Ինկիլթէրանըն օլ վա-
ղըթի զաղէթալարը պիլէ ագճէ իլէ իշիլ-
րա օլունմագ իտի, վէ միլլէրին իտարէսինէ
թային օլան վիւքէլալարը տալիս Պիլմարգ
կիպի պիքէրվանըն մէնվիլի զամիրինէ
րուի մուաֆագաթ կէօթէրմէյէ թէհամ-
միւլ իթմէղ իտի :

Իշիլէ պու սէպէպլէրէ պինան քէս-
րէթը նուֆուսու ումուլէն գապուլ օլմասը
ճիհէթի իլէ ճիհանըն պիր հաքիմի իտի :

1688 տէն 1815 սէնէսինէ տէկին,
մէտէնիյէթ սալըրլարը հէնկիւմընտա վու-
գուա կէլէն մուհարէպէլէրտէ Ինկիլթէր-
անըն կէրէք էսիլհա վէ կէրէք ագճէ
գուվլէթիլէ ֆիլէյէն մուհարէպէլէրէ տա-
խիլ վէ միւտալիլէ իթմէսի հագըրգէթէն
ճիւմէնին միւթէհայիր օլաճաղը մէվատ-
տէն պալունմուշ տուր : Իշիլէ թաֆսիլա-
թը :

1. Իսթիլալ մուխարէպէսի 1688 տէ
պաշլալըպ Բէզլիք միւսալէհասը իլէ 1697
տէ իսթամ պուլմուշ տուր վէ սարֆ օլու-
նան մէպալիլ իսէ 900 միլիօն օլուպ, օլ
զէման ֆուգարա իւղէրինէ թահր օլունան
վէրկի 18 միլիօնա պալիլ օլմուշ վէ պիր
Էրֆէր (290 իսպրա) պուղտայըն ֆիյաթը 33
ֆրանգա եիւգսէլիլ իտի :

զամիրիմին հուղուրու իշին, վէ մէճիսէ
տալի իրայէ իտէրիմ քի բիսգոպոսու թաշ
իլէ վուրան քիմէսնէ շու ատամ իտի :
Օլ վագթը մէճիս էէկտիլ պաղըրտը,
« միւթթէհիմ տիր » : Վէ ըէիս Պալտըրա-
վայը գօլլարընտան զինճիլէ վուրուպ,
քէյտէ քէնտի խանէսինտէ վագը մահպուս
իտիլմէսինի էմր իյլէտի : Լաքին քէնտի-
սինին խանէսի պիլիմ քէյտէ օլուպ, քէյ-
լիլէրին ճիւմէսի օնա թէրաֆիլիլ օլտուգ-
լարը իշին թէքրար ըէիսին նէպտինէ կի-
տիպ, մէրգուլու պիլիմ եանըմըլտան ա-
յըրմասընը, վէ պիլի տալիս իմքէրաթ-
ուն եանընա կէօնտէրմէսինի ըիճա իթ-
տիմ : Պունուն իւղէրինէ քէյլիւն միւտի-
լինի շաղըրըպ, պիլի իմքէրաթօր կէլէնէ
գատար Պալտըրալա կիպի գայըրմասընը վէ
զուհուր իտէն պէլալէրտէն վիգայէ իյլէ-
մէսինի թէնպիս պուլունտու, վէ օ պի-
նամուսու տալիս խանէսինտէն չըգարըպ,
օրտույա կէթիւրմէք իսթէտի իսէ տէ,
մէրգուլ գարըր կէլիպ, « օլտուղում մա-
հէլ քիլիսէ (1) տիր վէ պուրայա իլթիճա

(1) Հապէշիսթանտա պէյիլէք քիլիսէլէր, գա-

2. Իսթանբուլի վերահսկման (յաջորդում) թիվն) մուհարեպէսի 1702 տէ զուհուրա կէլիպ 1713 տէ Ռւլթրէթ մուսալէհասը իւլէ խիթամ պուլտու :

Սարֆ օլունան մէպալիդ իսէ 1 միլիար 303 միլիօն օլուպ պիր Է-թէր պուլտայա 35 ֆրանգ ֆիաթ թախսիս գըլընտը :

3. Աւսթրիա վերահսկման մուհարեպէսի 1739 տա պաշայըպ 1748 տէ խիթամ վէ մալի 1 միլիար 350 միլիօն լիրայա օլտու , վէ ֆուգարա վերկիսի տահի 25 միլի-եօնա պալիդ օլուպ պիր Է-թէր զախիւրէյէ 60 ֆրանգ ֆիաթ գօնուլտու :

4. Ենտի սէնէ մուհարեպէսի , 1736 տա զուհուրա կէլիպ 1763 տէ խիթամ պուլտու , վէ մալի իքի միլիար սէքիդ եիւզ միլիօնա օլտու , վէ ֆուգարա իւզէ-րինէ թարհ օլունան վերկի իսէ եիրմի պէշ միլիօնա պալիդ օլուպ , պիր Է-թէր պուլտայա ալթմըշ ֆրանգ ֆիաթ թախսիս գըլընտը :

5. Ամէրիգա մուհարեպէսի 1773 տէ պաշայըպ 1783 տէ խիթամ պուլտու , վէ իւշ միլիար ալթը եիւզ միլիօն ֆրանգ սարֆ օլունտու : Ֆուգարա վերկիսի տախի գըրգ իւշ միլիօնա պալիդ օլուպ , պիր Է-թէր զախիւրէյէ ալթմըշ ֆրանգ ֆիաթ գօնուլտու :

6. Ֆրանսա իխթիլալը մուհարեպէսի 1793 տէ պաշայըպ 1802 տէ խիթամ պուլտու վէ մալի օն պիր միլիար պէշ եիւզ սոգսան եէտի միլիօնա պալիդ օլտու : Ֆուգարա իւզէրինէ թարհ օլունան վերկի իսէ սէքսէն սէքիդ միլիօնա պալիդ օլուպ , պուլտայըն ֆիլթը սոգսան ֆրանգա չըգտը :

7. Նաբօլէօն մուհարեպէսի 1803 տէ զուհուրա կէլիպ , 1815 տէ խիթամ պուլտու , սարֆ օլունան մէպալիդ իսէ եիրմի պէշ միլիար սոգուդ եիւզ եէթմիշ պէշ միլիօն ֆրանգա պալիդ օլտու , վէ ֆու-

կլէմիշիմ տէր իտի : Ռէիս խըրսա չըգըպ ճէպը իւլէ մէրգուժու հուզուրունա կէթիւ-տիպ , « սէնի օրայա մահպուս իթմէյի պէն էմր իթմիշ իմ , վէ տէյիլ քի սէն օրայա ֆիրար իտէրէք քիլիսէյէ իլթիճա կլէ-տին » տէյէրէք , անիտէ օրոտուտա մահ-պուս կլէտի :

Ֆիթնէքեար Պլաթտապու օրատա վաղը մահպուս օլտուղու էսնատէ թէտ-պիր վէ տէսիսէ թէֆէքքիւր իտէրէք , Ամպաճարատա մուգիմ իմէրաթօրուն րիճալ ու քիպարընա վէ պիզի սէվմէտիյի նի բէք ալա պիլտիյի րուհանի նաղըրընա տօթլարընը կէսնտէրիպ , էնվալը իֆթի-րալար իւլէ անդէրի իղֆալ վէ թահրիք ի-տէրէք , վէ պուլարտա քէյթիյէթի իմ բէրաթօրա արգ ու իշար գըլարագ , իմ բէրաթօր սէրիան ասքէր սէվգ իտէրէք , Ոկըրա պէլտէսինին միւտիւրինտէն պիզի

պահաթլար իշին բէնակիւհա աոտ օլունուր , օ-րայա ֆիրար վէ իլթիճա իտէն միւհէղաթտան խէ-լաս օլուր , քիլիսէյէ միւլասըգ օլան դարիյէ տա-խի պու գապիտէն տիր քի քիլիսէյին իսմի իւլէ միւսմա օլտուղունտան քիլիսէ աոտ օլունուր :

գարա վերկիսի տախի եիւզ օթուդ եէտի միլիօն օլուպ , պիր գարթէր զախիւրէյէ եիւզ օն պէշ ֆրանգ ֆիաթ թախսիս գը-լընտը :

Իմտի նասըլ քի կէօրիւմէքտէ տիր , 153 սէնէ զարֆընտա , Ինկիլթէրա 65 սէնէ միւտտէթ մուհարեպէսէ պուլունուպ 72 միլիար 537 միլիօն ֆրանգ մուհարեպէ-ուղուրունա սարֆ իթմիշ տիր : Մէպալը մէզպուրուն 51 միլիար 725 միլիօնա քէն-տի վարիտաթը միւլթիյէսինտէն սարֆ օ-լունուպ պագըսը օլան 20 միլիար 210 միլիօն ֆրանգ տախի խարիճտէն իտիլէն իսթիգըրալ իւլէ թէսվիյէ գըլընտը :

(Գօնիլի-Էմէլ)

Մէթիւլ Տէֆուդէ զաղէթասընտա կէօ-րիւտիւլիւ վէճ իւլէ , Սսիանըն աշվալը հաղըրէսի իւզէրինէ Ինկիլթէրա տէվլէ-թի շու արա բէք մէշուլ իմիշ , չէօյլէ քի Ռուսիալըլարըն Հինտիթան հուտուլիւնէ եաղաշմասը , վէ Հինտէ հէմհուտուտ օ-լան 2ին , ահալիի միւսլիմէնին իխթիլալ-տէ պուլունմասը հասէպիլյէ պատէմա Հինտիթան իսլամիլէրինէ տախի պու հա-լին սիրայէթ իտէպիլիւր ինթիմալինտէն տէվլէթը միւշարիլէյհ թէլաշ իթմէքտէ ի-միշ :

ՌՈՒՍԻԱՆԸ ՖԵՍՏՏԸ

Պուլար մէսէլէսի հաղգընտա Ռուսի-անըն Նու նամ զաղէթասընտա պիր թա-ղըմ թիւրահաթ հավատիլէր կէօրիւլիւպ հալ պու քի Ռուսիա Բանըրալիլմ էֆքեա-րընըն ինթիլարընա արղիւ կէօթէրմէսիլ-լէ Պուլար մէսիլէսինի քէնտինէ պիր ա-լաթ իթթիլաս իտիւպ մագսէտի Շարգ մէսէլէսինի մէյտանա չըգարարագ ասայիլի շու վէչ իւլէ իհլալ վէ էֆսատ իլլէյէպի-լիւրմիլիմ զէհապընա միւպթէնի օլտուղու-նու տուէլը մուհաղամա տէկիլ , հաթթա

տէ տալաճըմըղը տա մաթլուպ իտէր , Հաթթա պիր շէյ սաղլամամագ վէ գա-չըրմամագ իշին էշեալէրիմիլի տախի պիր նէֆէր ասքէրին տըրգաթ ու նէզարէթի թալթընա վաղ օլունուր : Պուլտապու-նուն գօլլարընըն զինճիւրէրինի չէօղաիւլէր , նիլին քի քէնտիսի պիզիմ միւտտաիմիլ օլ-տու վէ պունուն իւզէրինէ պաշատը ար-թըգ պիզի բէիլիէնտը իսթիհալայա ալըպ թէքէպպիւր իթմէյէ :

Մահը մայիսին եիրմի իքիճի կիւնիւ սէֆալէթը քիւլիյէ իւլէ պիզի եօլա չըգար-տըլար , քէօյլին միւտիւրինի աախի պէրա-պէր ալըպ էսնայի րահտէ , Ճըմպըլիէ , Գըհամէտա վէ Մարիամ-Ուհա գարիյէ-լէրինէ ուղարայարագ նիհայէթ իւլէ էմր տէօրտիւնճիւ կիւնիւ Ամպաճարատա Թէկ-լի Կորկիսին (Վաղըմ Կովազի) օրտուկեա-հընա վասըլ օլտուգ , քի իգամէթիմիլ ի-չին թային իթտիքլէրի գուլիպէնին նէ տէրէճէտէ էսնա վէ պայաղը օլտուղու չէօյլէ տուրսուն , եանըմըղա կէլմէյէ քիմ-սէյի գօյ վէրմէտիլէր , վէ կէճէ տախի աճ գալտըգ : Լաքին պիզիմ կէօղիւմիւլէ

քէնտի ճահիլ միլիթի տախի աղնամըշ տըր :

Գարատաղա ումիտ վէրմէք վէ Եու-նանը թահրիք իթմէք վէ տիկէր թարաֆ-տան մաթպուու մուֆալամէրինէ իթաթ-տա գուսուր իթմէյէն Պուլարիսթանը թէշվիշ իթմէք կիպի հալլէրտէ պուլուն-տուղունու Թալղաղէթասը եաղմըշ տըր :

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տէվլէթու Նէվրէս րաշա հաղըթիլէ-րի պիր աղ միւտտէթտէն պէրու նամի-զաճըղըրընտան տօլայը , Ալէմանեա հա-մամլարընա կիտիպ թասհիհի միզաճ իյլէ-մէլէրինէ աթըպպա թարաֆընտան գարար վէրիլմիշ , վէ զաթը Շահանէ թարաֆըն-տան թախսիս պուլլուլան վաթօր իւլէ էվ-վէլիսի կիւն Տէր Սաատէթտէն Վաքնայա միւլթէվէճճի վէ աղիմէթ իթմիշ օլտու-ղունու Լէւիթ Թալղաղէթասը :

— Սէրասքըր էսպագ տէվլէթու Հիւսէին Սֆիի փայա հաղըթիլէրինին Իզ-միր վիլայէթը վալիլիյինէ նասպ ու թայ-եին պուլլուլաճաղը մէսմու տուր :

— Մէմլէքէթէյն իւլէ Մաճարիսթան թիմուր եօլլարընըն պիրլէշմէսի հաղգըն-տա լսղըմ կէլէն մուգապէլէ թարաֆէյն-տէն իմզա վէ թաստիք գըլընարագ մու-պատէլէ գըլընմըշ տըր :

— Պուլար րահիպանընըն Ռուս քի-լիսէսինտէն մուսիսէրէն Շիլմաթիք իլան օլունմասընա մուսալիֆէթ պիրլէ իմզա վէրմէյէն Գուսուր չէրիֆ Բաթրիյի պատէ-մա թէաննիւտէն իմզա վէրմէտիյի թագ-տիրտէ իսթիֆա իթմէյէ մէճպուր իտիլէ-ճէյի Գուսուր չէրիֆտէ պուլունան րումլար թարաֆընտան քէնտուսինէ պիլտիլիլիշ տիր :

— Սիւլէյիշ գանալը սահիպի իմթի-յաղը Մ . Ֆէրիտին տը Լէսէս սալը կիւնիւ Բարիզէ աղիմէթ իթմիշ տիր :

Նիշ պիր շէյ կէօրիւնմէղ իտի , նէ էքմէք նէ պաշգա շէյ , պիզիմ էքմէյիմիլ չէշմի-միլին եաշը իտի , վէ իշէճէյիմիլ միհնէթ վէ մէշագաթըմըղըն պէրէսի իտի , պիւթիւն կէճէ պէտպալթըլըմըղտան պաշգա պիր շէյ իւզէրինէ միւթալա իտէմէղ իտիք , վէ տէյէպիլիլիմ քի թախիլիյէ սէպիլլէրի նէ թէվասիլթ իթմէք իշիւն կէլմիշ օլ-տուղունուլ Ինկիլիլ մահպուսլարը պիլէ պի-ղիմ գատար միհէն վէ ուգուպէթ չէքմէ-միլլէր տիր : Պու հալը աֆաթ իշթիմալի-միլ էսնասընտա թէսէլիի աղիմէմիլ քէն-տիմիլի ինքեար իթմէ իւլէ հաղըթը Ի-սանըն քիլիսէսի աչքընա տէրիւհտէ իթ-միշ օլտուղունուլ րուհանի մէմուրիլէթի-միլ իտի իսէ տէ , պունուն իւլէ պէրապէր հալաթը մանէվիյէ մագամընտա օլան շախ-սընը վէ նամուսունու պէնի պէշէրին մու-հաֆաղա իթմէյէ սարֆը սայ վէ իգտամ իթմէսի պիր ֆարղը աղիմ տիր , նէ զա-ման քի պունլարը ֆէտա իթմէ իւլէ քիլի-սէյէ պիր ֆաիտէյի տախի օլմաղ իսէ :

(Տէւ-Գ)

— Տէրստատէթտէ Ա.ժան Բայթէր գումբանիսը թարափընտան չէհըր հալին պէշ թարիիի իլէ քէշիտէ զըլընան պիր գըթա թէլէղրաֆ Լօնտրա զաղէթալարընտա մահը մէգըիւրիւն 7 թարիիի իլէ տէրծ օլունմուշ տուր :

Տէր Սաատէթ Ինկիթէրու սէֆիրի Սիր ձօն Էլիօթ ճէնապլէրի ճուսաա էր թէսի կիւնիւ զաթը հաղրէթը Թաճտարի լէրինին հուղուրունա չըլմագ չէրէֆինէ նաիլ օլտու , վէ թարափը զիյէրէֆը հաղրէթը Միւլիւքեանէտէն Մահմուտ բաշա յա հիշ պիր վաղըթ մէհմուրիյէթ վէրմէք թասալվուրունտա պուլունուլմատըղը սէֆիրի միւշարիլէյհէ պէյան իտիլմիշ տիր :

Իմտի պուլունու էհէմիյէթտէն արի օլմատըղընը օգույանլարըմըղըն միւթալաա սընա հալալէ իտէրիլ :

Պիղէրին պու խուսուստա էմիյէթէ չայան մահալտէն ալտըղըմըղ մալիւմաթ իլէ պու հալալտիս պիրպիրինէ միւթալըղտըր :

— Գարա քէօյալէն Բանկալթիյէ վէ Իսկիւտարտան Չամլընայա վէ Պաղէզա փուսունտան Էյուպէ գատար իւշ գօլ Թըրամիլայ խաթթընըն ինչա օլունաճաղը վէ լաղըմ կէլէն արսա վէ խանէլէր | պէտէլի նին գումբանիս թարափընտան թէսիլիյէ գըլընաճաղը վէ սրապալարըն կէլէնէյի սօգաղար օն պէշ եիրմի արչըն էնինտէ օլաճաղընը Վէլէնիւ նամ զաղէթա եաղըյօր :

— Տէվլէթու Փաղըլ Մուսթաֆա բաշա հաղրէթլէրի հաղընտա Հօֆօթ զաղէթասը տէրծ իյլէմիշ օլտուղու արա ճիֆ պիր հալալտիստէն տօլայը բաշայը միւշարիլէյհէ թարափընտան զաղէթայը մէղպուր ալէյհինտէ իգամէի տալա օլունտուղունու Ֆօր Դօֆօր եաղըյօր :

— Գատը քէօյիւնտէ Մօտա պուրնու նամ մահալտէ չէնտ կիւն աղտէմ գույու ճուլար հաֆր իթտիլէրի գույուլու 30-40 գատէմ էնտիքտէ պիր եօլ կէօրիւլիւր , պատէհու իլէրի վարըլտըղտա պիր տէմիր գափու պուլմուշար տըր քի , չիմտի օ գափուլու աշմայա չաշըմագտա օլտուղլարը իշիտիլմիշ տիր :

— Կէլէն կիւն Ղալթալտա պիր Լէհ լինին գօլու Թըրամիլայ արապասը ալթընտա գալարագ էղիլմիշ վէ պատէհու խաա թախանէյէ նագլ իլէ գօլու քէսիլմիշ Էստէ էնճամը էօլմիւշ տիր :

— Թրիէսթէտէ թապ ու նէշը օլունան Օսթիլիէն Թրիէնիւ նամ զաղէթանըն քէնտի մուխպիրինտէն ալտըղը ալթիտէքի մահարէր թահրիթաթը զաղէթամըղտա տէրծինէ միւսարաաթ գըլընմըշ տըր :

Շգօտրա 29 թըլընի էվ :

Մէրտիթի գաբտան Նիգօլա վալի բաշանըն տալէթինէ աալա էհէմիլիյէթ վէրմէյէրէք Շգօտրայա կէլմէքտէն իմթինա իթմէքտէ պուլունույօր : Վէ քէնտի վաթանտաշ սէրկէրտէլէրինէ , աղրապա վէ թաալիւգաթընտան իքի զէվաթըն տուղաղա տիւշտիւքլէրի միսիլու , քէնտուսինին տալի տուղաղա տիւշէմէյէ ճէյինի պիլ :

տիրմիշ տիր : Էօյլէ քի զէվաթը մէրգու մէլէր եալընը պիր թէէմինաթ զըմնընտա Շգօտրայա մուվասըլէթլէրինտէ թէֆգիֆ օլունտուլար :

Վալի բաշա թարափընտան Գաբտան Նիգօլանըն էֆքեարընա տայիր Գաբտան ձօն վէ Գաբտան Նիգօլանըն մախտուլէրինէ պաղը սիւալլէր օլունտուղտա , թահթը թէֆգիֆտէ պուլունտուղլարը հասէպիլլէ վէ քէնտի հէմէհիլէրինին իիլթիլաթտա պուլունմատըղլարընտան գաբտանը մէրգումուն նէ էֆքեարտէ պուլունտուղունու քէշֆ իտէմէյէնէքլէրինի սէրահէթէն պէյան իյլէմիշլէր տիր :

Մէրգուման էլան թէվիլիֆտէ օլուպ , վալի վիլայէթ բաշա հաղրէթլէրի մէրգումարըն ալէյհինտէ նէ հարաքէթտէ պուլունաճաղը նամալիւմ տիր :

Հայտա Պեհէլէկու Շգօտրալընամ քիմէնէ քի Տուլլիս տաղըլլարը իլէ գուհուրու կէլէն միւշքիլաթ վէ միւնաղանըն հիւսնիւ թէսիլիյէսինտէ քէսպը չէօհրէթ իթմիշ վէ հիւքիւմէթին տալի էմիլիյէթին իղթիսապ իթմիշ օլտուղունտան Մէրտիթա գալմագամը նասպ վէ թային զըլընաճաղը մէմուլ օլունույօր , վէ իքթիլայը հալտէ սէրիան օլ ճանիպէ իղամղըլընաճաղը ճիհէթիլլէ հաղըր պուլունմասը մէրգումա իիլթար օլունմուշ տուր :

Իմտի պու քէյֆիլիյէթ , ահալիսի քեաֆիթէթէն Գաթօլիք պուլունան Մէրտիթա յա տէօրթ եիւղ սէնէտէն պէրու պու իլք տէֆասը տըր քի , պիր Իսլամ գումանտան նասպ օլունաճագ տըր :

Վէ լալին պիղլէրէ չուրասը մէճհուլ տուր քի Մէրտիթլէր քէնտի սէրկէրտէլէրի հաղընտա պի գայտ տուրտուղլարը միսիլիւ բօլթիթիգաճա շու ուսուլը ճէտիտի գապուլ իտէնէքլէր մի , Չիւնքի տէվլէթը Օսմանիլէնին պու կիւնէ գատար , հիւրմէթ իյլէտիլի իսթիլլալիլիլէթ վէ քեաֆիթէի իմթիաղլարընըն մահֆ վէ զալի օլմասընա միւտէլլիլ օլաճագ տըր :

Սըլաղօտա քրիսթիան գապիլիլիսինին պէօյիլէրի վալի բաշա թարափընտան պաղը մատտէլէր հաղընտա մալիւմաթ էտինմէք իչին Շգօտրայա ճէլպ օլունտուլար մուվասըլէթլէրինին ֆէրտասը կիւնիւ ճիւմէթի տէ գալանըն մահպուսթանէսինէ իլգա օլունտուլար , վէ մահպուսթարըն աալթէթի թահմինէն 100 նէֆէրտէն միւթէճավուղ իտիլլէր վէ իչլէրինտէ միւթէպէրան վէ աահապը նուֆուս վէ սէրվէթ քիմնէլէր տալի վար իտի :

Վալի բաշա հաղրէթլէրինին իշպու թէտապիրի հէր նէ գատար տաղըլլարըն քին ու զարաղընը տալէթ իթմէսինտէն չօղլարընա պու մուսմէլէ թէհիլիլէլի կէօրինիլյօր իստէն թէէսիլաթը հասէնէսի տալի ֆէլիմ օլունույօր , չիւնքիւ պէլտէլի մէքքիւրտէ պիր միւտէթտէն պէրու աաալիշ հիւքմ իթմէքտէ օլուպ ճինայէթին տալի էօնիւ ալընմըշ տըր :

Էօթէտէն պէրու ընգալէթ իլէ սիւթիւնլէրինի թէղէին իտէն Մահմու նամ

վարագա , Օրթաքէօյտէ քէնտինէ մախտուս վուգու պուլմուշ չիքքին պիր մատտէյի , Հասունիսթ Գաթօլիք բաբաղլարը իւղէրինէ տալի իսնատ իթմիշ : Մահմու շուրէղալէթինէ ճէվապ վէրմէք իսթմէյիլ շու գատար քի օ թարզ չիքքին վագտալէրի Գաթօլիք բաբաղլարընտան Մահմաբամագտան իսէ , Մօրմանլուք սիլքինտէ պուլունան Շիղմաթիք բաբաղլար իլէ Գոււմ գափուլու Տէր Գասպարտան արասըն :

Պինայէն ալէյհ շու էտէպսիլ վարագայա թարափըմըղտան իիլթար իտէրիլ քի օ Հասունիսթ բաբաղը հէր քիմ իսէ , աալան աշիքեար իսմինի պէյան իթսին քի եաղտըղը ընգալէթին սահիհ օլտուղու աղանալըն . իսմինի վէրմէտիլի հալտէ , ֆիէլ վագը էտէպսիլ պիր վարագա օլտուղու իսպաթա հաճէթմէս կէօրիւլմէլ :

Վալիտէ չէլմէսի ճիվարընտա սաքին պիր Էնկիւրիւլի ֆամիլեասը կէլէնլէրտէ պիր կիւն Սաուաճաճին քիլիսէսինէ կիթմէքտէ իքէն , եօլտա Շիղմաթիք բաբաղլարընտան Հէքիման Սիմէօնա թէսաալիլ իտէր , պու Շիղմաթիք , ֆամիլեայը քիլիսէսինտէն վէ եօլունտան հայը վագըթ ալը գօյտուգտան պաշղա Հասունիսթ բաբաղլարընըն սէօլլէրինէ վէ իղթալաթընա գափըլմայընը , վէ պիլ աալիլէ պաշընըղա կէթիլէնէքլէրի ֆէնալըղտան գուրթուլունուլ Էաղընըլ , պիլ սիլին հալինիլէ աճըյօրուղ , կէլինիլ պիլիմ հագգ տինի գապուլ իտինիլ , կիպի պիր թագըմ մէգալաթտա պուլունտուղու ֆամիլեայը մէրգումուն զէվիթ թարափընտան մախտուսէն իշարըմըլ թափսիլլէ գըլընմըշ տըր :

Թ Է Լ Է Կ Ի Ա Ֆ Ի Յ Է

Վիէննա 14 թըլընի սանի :

Գօնթ Անտրաստի ալտա պուլունաբաղ պաղը եէրի պէրէլէնմիշ իսէ տէ , պիր գաշ կիւնէ գատար ալտէթինէ իլթիլար օլունուր : Բարլամէնթօ քեանունի էվլէլին օն ալթընտա քիւշատ օլունաճագ տըր :

Համպուրի քէզա :

Պուրտա ինհարը թուղեան իլէ պէրապէր պէօյիլք ֆուրթունալար օլուպ , հայը սէֆային թէլէթ օլտու :

Բարիլ 16 քէզա :

Սօլ թարաֆ մէպուլար Մ . Թիէրին միւտտէթի իրասէթի սղաթըլմասը իչին թէքլիֆ իտէնէք տիրլէր :

Գօրէնհակ (Տանիմարգա) քէզա :

Վուգու պուլան տէհէթու ֆուրթունտան բէք չօղ զարար վէ զիւն օլտու . չէհրին էքէրի մահալլէրինի սու պասար , չիմսիլլէ տէկին եիրմի տէօրթ կէմի զարգ օլմուշ տուր :

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԵՅԱՋ ՎԷ ՄԵՍՈՒԼ ՀԱՋԵԹԱ
ՄԻԲԱԹԷԼ ԷԲԹԷԻՃԵՆ
ՀԱԼԱԹԱ

Նօ 19 ԷՐՄԵՆԻ ՔԻԼԻՍԱՍԸ ՍՕԳԱՂԸ
ԽԱՆԸ ՔԷՊԻՐ